

Galesia

adi letama

Pol na waikaiwama

1 ¹Taugu apasol Pol, uma letanama yà girugirumina ġaromie. Taugu nam banaga ti vineguna. Ibewa da Yesu Keriso be Tamanama Mamaitua taudi taugu a vineguna. Tauna vutuna natunama Yesu Keriso gurie be ya kawa midisuġu munaġena.

²Be dā banagama aitaūġa ġarogue mate, tauma matabumai taumi ekalesia Galesia provins nopone matabumi kawai kaiwemina.

³Tamadama Mamaitua be dā Badama Yesu Keriso adi raukivivere, be adi subama ġaromie e kenana. ⁴Yesu tauna vutuna tubuġinama yai uta munaġe be dā gewagewama aubainama ya gurina. Tauna nama ya voiana da kupi dobune ei yawasanidana, baninama Tamadama Mamaitua nama na goanama. ⁵Vutuna aubainama tauda matabuda isanama sibo tē kaisuġusuġu nonoġena, Inam riukaua!

Vari verenama tenaġa kavakava Kerisoe

⁶Taugu è base kauemina da taumi waiġapa Mamaitua koya gose pore be waikatakatai tabudima kowai muriwatanedina. Yesu Keriso na raukiviveree Mamaitua ya vinemina da taumi na damma. Be yodi taumi ko miamia tautauriena. ⁷Be waikatakatai tabudima matabudi kaiyovu. Be banaga ġesaudima Keriso varinama ta vitavitaredi be ta tatai nuaraġeraġemina.

⁸Be deġoda taugu waikatakatai tabu è riuemina, bo anea marae i yovo be waikatakatai tabu i riuemina, nam maika noġone è riuriuemina nama, naumeki da tauma tokare kovoġa ka banavina gienae. ⁹Yodi yà riu munaġemina: Deġoda taugu waikatakatai tabu è riuemina, bo anea marae i yovo be waikatakatai tabu i riuemina, nam maika noġone koya paġopaġona nama, naumeki da tauma tokare kovoġa ka banavina gienae.

¹⁰Taumi uma riudima nema ko noġonoġota bakedi? Taugu banaga nuedima anisorudima aubainama nama è giu? Bo Mamaitua aniwai

nuaverenama aubainama nama è giu? Taugu banaga yà gwayegwayemi, bo? Ibewa, taugu deḡoda banaga è gwayedina, naumeki da taugu tokare nam Keriso na taunoya.

Bada Pol ya vinena da tauna na apasolma

¹¹Yau bana, taumi vari verenama yà rarau guguyena sibo koya katai kauena da inam nam banaga nuedie ti tubuḡina. ¹²Bo nam aitaugaron e paḡo bo i kataiguna. Ibewa da Yesu Keriso tauna vutuna ḡarogue ya maḡatara be yai kataiguna.

¹³Taumi noḡone koya vaiegu da taugu Jius muridie è midi be Mamaitua na damma è raraukivi gewegewedi be è rarau rubuna da sibo èi guri rovodina. ¹⁴Taugu yatayataguma Jius adi tarawatuma matabudi è kitakita yaḡedi, be èwai muriwatana kauedina, nam yau kimtama banegidima ḡesaudima maika.

¹⁵⁻¹⁶Be Mamaitua na ḡoane natunama ḡarogue yai maḡatarina raḡanine, taugu yau yawasanama è vitarena. Baninama muriḡa da è tubuḡana, Mamaitua na raukiviveree ya vineguna da taugu tauna riunama eteni ḡarodie yà rauguguyena. Be rauguguya aubainama taugu nam aitaugaron èi baḡana. ¹⁷Be mate taugu nam e naḡo Jerusalemma be apasol dokedima èi baḡedina rauguguya aubainama. Ibewa da taugu didimaninama è naḡo ḡomana Areibia provinsne. Muriḡa da è munaḡana Damaskasma. ¹⁸Be modi rabuiteḡa muridie è saḡa è naḡona Jerusalemma Pita kitanama aubainama da tauna sibo ya kataiegu be taugu tauna è kataiena. Be dabudine kè miana raḡan matabudi 15. ¹⁹Inam dabudine nam aba apasolnama e banavina, be apasol Jeims taunaḡa è banavina, tauna vutuna Bada tasinama. ²⁰Taugu Mamaitua matane aba yà riuriuemina, inam nam kaiyovu. ²¹Muriḡa è naḡona Siriama be Silisiana. ²²Judia nopone Keriso na ekalesiana taudi taugu nam ti kataieguna. ²³Be taudi variguḡa a vaie be a riuna, “Tauḡoma boni yai ḡavieda be ya raraukivi gewegewedana, tauna yodi waisumaḡa e rarau guguyena.” ²⁴Inam vutuna aubainama taudi matabudi Mamaitua isanama a kaisuḡusuḡuna.

Apasol ḡesaudima Pol ai aninena

2 ¹Be modi 14 a kovikovina muridie taugu è saḡa è munaḡana Jerusalemma. Inam raḡanine Banabas be Taitos mate èi dokedina. ²Mamaitua ya riueguna, vutuna aubainama dabudi è naḡona. Dabudine taugu babada taudiḡa mate kèi boru da aba eteni banegidima ḡarodie è rarau guguyedina, vutudi èi maḡataridina da babada sibo a kitana deḡoda inam naumeki bo ibewa. Taugu nama è voiana, baninama yau noyama nam sibo ya kavakava. ³Be raḡanine taugu be yau varoroma Taitos mate tauma dabudine, be avedi da tauna nam Jius baneginama, be babada nam kopitom aubainama aba ti giuena Taitos ḡarone.

⁴Inam kauinama ya tubuḡana, baninama Kuristen banegidima kaikaiyovudima a saḡa da ta kitana be tauma tarawatu nam kewai muriwatanena, baninama Keriso tarawatu na rewapanae, be ya kuvesimaina. Vutuna aubainama taudi babada a suramuededi be a riuna da Taitos sibo kopitom ya paḡona, baninama taudi a ḡoena da tarawatu sibo yai badedana. ⁵Be tauma taudi adi giuma nam kei anina rubuedina, baninama tauma nam ka tainuarageragemi. Be taumi koya kataiena da waisumaḡe tokare Mamaitua ei yawasanidana, be nam tarawatue.

⁶Be taugu aba ḡaromie è rarau guguyena, apasol dosidima ai aninena, be nam aba ḡesaunama ti vatona. Be taugu nam ama siesievina taudi babada dosidi bo nam dosidi. Baninama Mamaitua matane tauda matabuda teneteneḡidama. Tauna nam tubuḡe ima kitakita wairuvana, ibewa da nopoe. ⁷Vutuna aubainama apasol taudi nam aba ḡesaunama ti vatona, baninama taudi yodi a kataiena da Mamaitua ya riuporeguna eteni ḡarodie ya rauguguyana aubainama, maika Pita ya riuporena da Jius ḡarodie vari verenama e rarau guguyena. ⁸Be Mamaitua Pita rewapana ya ute da Jius ḡarodie e rarau guguyana, be nama Mamaitua taugu rewapana ya utegu da eteni ḡarodie ya rarau guguyana. ⁹Be ekalesia babadidima Jeims, Pita be Jon taudi a kita da Mamaitua na waiaianama ḡarogue ya yovoyovona. Vutuna aubainama taudi ai kaiwemai be ai anina da taugu be Banabas sibo kè rauguguya naḡona eteni ḡarodie, be taudi sibo Jius ḡarodiḡa a rauguguya naḡona. ¹⁰Taudi yaba tenaḡa a riuemaina da nam sibo nuamaima ya koa. Inam ekalesia waikaruwaḡewaḡedima Jerusalemna sibo kè sagudina. Be taugu inam yabanama raḡan matabuna yau kaba voiema.

Pol Pita ya riumataiena

¹¹Pita Antiokma vakitaguma aubainama ya tavana. Dabudine taugu è riumatai ḡomena, baninama tauna ya voia waigewana aubainama. ¹²Muriḡa da Jeims na banagama a tavana Antiokma, dabudine Pita tarawatu nam i muriwatanena, be raḡan matabuna eteni banegidima mate a mia gogona be a kanikanina. Be Jeims banegidima a tavatavana raḡanine, Pita ya naira be eteni ya gosedi da ḡavoe ya mia be ya kanikanina Jius tarawatunama e riuriuna ruvane. Umanama ya voiena, baninama Pita kopitom banegidima ya nairedina. ¹³Pita na voia waigewama aubainama tauwai sumaḡa ḡesaudima mate ai kaikaiyovu be Pita awai muriwatanena, be Banabas mate taudi yai muriwatanedina.

¹⁴Taugu ya kitana be taudi vari verenama nam tiwai muriwatana kauena, dabudine taugu patara matedie Pita è riumatai be è riuena, “Tam Jius banegimma be eteni adi yawasanae kwa miamiana. Be yodi aba aubaina eteni banegidima kwa riuriuedi da taudi Jius adi tarawatuma tai muriwatanedi?” ¹⁵Tauda tè tubuḡana Jius banegidama, be nam eteni,

gewagewa tauvoiedima. ¹⁶Be tauda tè kataiena da banaga tarawatue taudi tokare nam yawasana ta banavi, ibewa da waisumağa Yesu Kerisoe tokare yawasana tà banavina. Vutuna aubainama tauda mate Keriso tàwai sumağena da taune tauda yawasana tà banavina, be nam tarawatue. Baninama tarawatue tauda tokare nam yawasana tà banavi.

¹⁷Değoda tauda tarawatu tà gose be Kerisoe yawasana tà wanena, inam Jius banegidima matedie anikitanama kabe maika Kerisoe gewagewa tè voivoie. Yodi nemanama? Keriso gewagewa ewai anine, bo? Ibewa da ibewa ğoma! ¹⁸Tauda tarawatue nam yawasana te banavina, vutuna aubainama tauda tarawatu tè gose be Keriso taunağa tàwai muriwatanena. Be değoda yodi tarawatu tà muriwatana munağena, inam vutuna gewagewa tà voivoiena. ¹⁹Be tarawatu ya voiegu da taugu è gurina. Be yodi taugu tarawatu è guri porenna, vutuna aubainama tarawatu na rewapanama ğarogue nam ima kenakenana. Be yodi taugu Mamaitua na ğoane yà miana. ²⁰Baninama yau yawasanama poranama Keriso mate korosie a tuparatuna. Vutuna aubainama taugu è gurina, be yodi Keriso nopogue è miamiana. Yodi yaba matabudi uma dobune taugu yà voivoiedina, inam yabedima matabudi waisumağe. Taugu Mamaitua Natunama yàwai sumağena, baninama tauna yai nuapağoegu be na yawasanama yai utaena taugu saguguma aubainama. ²¹Taugu Keriso na gurima nam yà voie da kitanama maika kabe guri yababa. Baninama değoda tauda tarawatue didimana sibo tè banavina, naumeki da Keriso na gurima inam nam baniboruboruna.

Nema tà mia bako, tarawatue bo waisumağe?

3 ¹Taumi Galesia banegimima buebuemima! Aba aubainama waisumağa koya gose pore? Banaga a giribemi, bo? Taugu è riu kauemina da Yesu Keriso taumi kami taiye a tuparatuna. ²Yodi koi beavaia be yaba tenağa yà riuemina: Taumi tarawatu koyawai muriwatanena, aubainama Arua Babau koya pağo? Bo waisumağa giunama koya vaivaie be koya pağo? ³Taumi agunai koya bua kauana. Taumi ami yawasanama Arua Babau na rewapanae koyai karena, be yodi taumiğa ami rewapanae ko rarau damoena. ⁴Taumi vari verenama kana taiye raukivi gewagewa toitoi koya banavidina. Uma raukivi gewegwedima koya banava yababedi, bo? Taugu yà noğonoğotina da nam ko banava yababedina.

⁵Aba aubainama Mamaitua tauna Arua Babau ya utemi? Be aba aubainama Mamaitua mataira dosidima ğaromie e voivoiedi, taumi tarawatu koyawai muriwatanena aubaina, bo? Ibewa, Mamaitua nama ya voiana, baninama taumi Keriso koyawai sumağena aubainama.

⁶Eibraham ko noğoti. Girugiruminama porane umanama ya riuna: “Eibraham Mamaitua yawai sumağena, vutuna aubainama Mamaitua yai

anine be ya riuna da Eibraham tauna yodi naumeki.” ⁷Vutuna aubainama taumi sibo koya kataie da aitauga tawai sumaḡana, taudi inam Eibraham natunatunama.

⁸Girugiruminama porane ewai kataidana da Mamaitua eteni banegidima tokare adi waisumaḡe e kawa didimanidina. Vutuna aubainama tauna Eibraham ḡarone umanama ya riuna: “Tame banaga matabudi ḡarodie tokare vere ya voidina.” ⁹Vutuna aubainama yodi aitauga da Keriso tawai sumaḡana, taudi tokare ḡarodie Mamaitua vere e voidina, maika tauwai sumaḡa Eibraham.

¹⁰Aitauga tarawatu ta mia be tawai muriwatanena, taudi tokare gewagewa dosinama ta banavina. Baninama girugiruminama poranama umanama ya riuna: “Aitauga tarawatu tawai muriwatane be nam matabudi tima raberabe kauedina, taudi tokare kovoḡa dosinama ta banavina.” ¹¹Aitauga tarawatu ta mia be tawai muriwatanena, taudi Mamaitua tokare nam e kawa didimanidi, baninama girugiruminama porane umanama ya riuna: “Didimana banegidima taudi tokare waisumaḡe ta yawasanana.” ¹²Tarawatu nam waisumaḡe ima midimidina, baninama girugiruminama porane umanama ya riuna: “Aitauga tarawatu matabuna ta vovo teyetyedina, taudi tokare yawasanana ta banavina, be nam aita tokare tarawatu matabuna e voteyete ye be teneteneḡina.” ¹³Be Keriso tauda ya mididi ḡaḡaridana da tauda tarawatu nam ta guri. Baninama tauna vutuna tauda ya rauapaiyada, be ya gurina. Girugiruminama porane umanama ya riuna: “Aita kaie e dawena, tauna gewagewa kovoḡinama vutuna ya banavina.” ¹⁴Tauda gewagewae be Yesu kosinine ya gimeridana. Vutuna aubainama Mamaitua na waiaianama Eibraham ḡarone, be yodi Yesu Kerisoe be e naḡonaḡona eteni ḡarodie. Be yodi tauda waisumaḡe Arua ta paḡona.

Sauga yai rewapana vavasaḡana, nam maika tarawatu

¹⁵Yau bana, yau giuma sauga ḡarone ya boru be ko kitana. Deḡoda banaga ya saugana, tokare nam aita teneteneḡina da e vitare bo aba ḡesau e vato. Be Eibraham ḡarone inam kauinama teneḡinama. ¹⁶Mamaitua Eibraham natunama mate ya saugedina da tokare vere ei aiainidina. Girugiruminama porane nam i riuna: “Eibraham natunatuna” ibewa, inam giunama baninama seda toitoi. Be tauna umanama ya riuna: “Eibraham natunama” inam giunama baninama gomana tenaḡa Eibraham na damma nopone. Be tauna vutuna Keriso. ¹⁷Aba ya giugiuena inam umanama: Mamaitua sauga Eibraham ḡarone ya voiena, be modi 430 a kovina murine, Mamaitua tarawatu Mousis ya utena. Be na saugama Eibraham ḡarone ya boruboruna yaḡoro e kenakenana. Be tarawatu na rewapanama nam ima kenakenana da inam sauginama e kawa koakoa. ¹⁸Be deḡoda tarawatu sibo ta yawasanana, naumeki

da sauga tokare nam baniboruboruna. Be Mamaitua na raukiviveree waiaiaina Eibraham ya utena, baninama tauna ya saugana aubainama.

¹⁹Be yodi tarawatu na noyama aba? Mamaitua tarawatu ya riuporena banaga adi gewagewama sibo a gosedina. Baninama tarawatu banaga ei kataidi da deḡo tauna gewagewa be deḡo tauna vere. Be tarawatunama ya kenana naumeki da Tauwai yawasana ya dobina. Baninama Mamaitua Eibraham ya sausaugena nama. Mamaitua be banaga poudie taumidinama inam Mousis. Vutuna aubainama Mamaitua na aneama tarawatu Mousis a utena, be tauna banaga ya utedina. ²⁰Be raḡanine Mamaitua Eibraham sauga utenama aubainama, inam taunaḡa ya voiena, nam pouna taumidi aita, anea bo Mousis i riuedi be ti voiena, ibewa.

²¹Be yodi nemanama? Tarawatu Mamaitua na saugama e riuriutuauḡaie, bo? Ibewa ḡoma! Be deḡoda Mamaitua i ḡoe be tarawatu sibo i yawasanidana, inam naumeki nama e voiena. Be yaḡoro tauna nam nama i voiana. Vutuna aubainama tarawatu nam teneteneḡina da ei yawasanida. ²²Be girugiruminama porane ya riuna da banaga matabuda tauda gewagewa ya panidana. Vutuna aubainama aitaḡa Yesu Keriso tawai sumaḡena, taudiḡa tokare yawasana ta banavina, Mamaitua nama ya saugana.

²³Muriḡa da waisumaḡa ya tavana, tauda tarawatu ya panida be tē miana, naumeki da waisumaḡa riunama ya maḡatarana.

Mamaitua natunatunama

²⁴Mamaitua tarawatu ya biridi da taudi a rabadana naumeki da Keriso ya tavana, be yodi tauda dā waisumaḡe Yesu tokare e kawa didimanidana. ²⁵Be waisumaḡa ya tavana aubainama, tauda yodi nam tarawatu na rewapanae tama miamiana. ²⁶Ibewa da waisumaḡa Kerisoe tauda yodi Mamaitua natunatunama. ²⁷Baninama matabumi aitaḡa Yesu Kerisoe koya babataitona, taumi inam Keriso koya kotena gara maika. ²⁸Vutuna aubainama yodi matabuda teneteneḡidama. Avedi da tam Jius bo eteni, aveidi da tam taunoya bo banaga dosim, aveidi da tam tauḡoma bo waivi, tauda matabuda tenaḡa Yesu Kerisoe. ²⁹Taumi yodi Keriso ḡaroḡaronama, vutuna aubainama taumi riukaua Eibraham natunatunama, be Mamaitua aba Eibraham ya sausaugena, taumi mate tokare e utemina.

4 ¹Uma ko noḡoti. Deḡoda tamanama ya guri be buderi taupaḡonama yaḡoro ḡaubonama, inam raḡanine tauna kitanama maika banaga ḡoma, aveidi da buderi matabuna tauna ḡaronama. ²Tauwai rabaraba yaḡoro gomana be na purapurama e raberabedina, naumeki da na raḡaninama boruborune e tavana, yodibe na buderima e ragaudina.

³Be inam kauinama teneḡinama tauda nama. Tauda raḡanine nam waisumaḡe te miamiana, inam raḡanine tauda gomana ḡaubonama

maika, be dobu adi rewapanama^a awai badedana. ⁴Be raḡankaua ya tavatavana raḡanine, Mamaitua Natunama ya riuporena. Tauna waivie ya tubuḡana, be tauna Jius adi tarawatu ya miana. ⁵Mamaitua nama ya voiana da tauna banaga tarawatu ya panipanidina ya kuvesidina. Be tauda yodi tauna natunatunama tē tubuḡana. ⁶Vutuna aubainama Mamaitua Natunama Aruinama ya riupore yovoḡena nopomie e miana. Yodi tauda Arue tokare “Mamai” tã vatona. ⁷Vutuna aubainama taumi yodi nam panipani banegimi, ibewa da taumi yodi Mamaitua Natunatunama aubainama, taumi tokare na buderima ko paḡona.

Pol na nuaraḡaraḡama Galesia ḡarodie

⁸Boni taumi Mamaitua nam ko kataiena raḡanine, taumi boita be arua gewegewedima a panipanimina. Taudi inam nam Mamaitua. ⁹Be yodi taumi Mamaitua koya kataiena, be tauna ya kataiemina. Be aba aubainama taumi ko munaḡa be ami kauama gewegewedima poredima kowai muriwatanedi? Inam kaudima taudi nam wairewapanidi, be nam banibiribiridi. Taumi ko ḡoḡoena inam kaudima ta pani munaḡemi, bo? ¹⁰Taumi aba aubainama taparoro raḡandie, tarawatu tabu tabu banaga a voivoiedina kowai muriwatanedi? Be mate nawaravi, modi be iri tabu be tabu adi tarawatuma kowai muriwatanedi! Baninama aba? Inam nam i verena! ¹¹Taumi kowai nuaboyaguna, be nuaguma e rovorovona, deḡoda yau noyama è voivoiedina ḡaromie matabuna kavakavanama teika.

¹²Yau bana, dokane taugu inam taumi maika, be yodi taugu tarawatu è gosaḡana. Vutuna aubainama yãwai baḡemina da taumi yodi sibo taugu maika koya tubuḡa, be tarawatu sibo koya gosaḡana.

Taugu boni ḡaromie è tavana raḡanine ko noḡoti. Taumi nam ko kawa nuaboyaguna, ¹³avedi da taugu ma sidagu ḡaromie è tava be è rarau guguyana raḡanine, taumi taugu nam ko tuaḡaieguna. ¹⁴Yau sidama ya raurubumina, be taumi nam ko sigabueguna, ibewa be taumi koyai aninegu be koya rabe kaueguna maika taugu kabe anea marae bo Yesu Keriso ḡominama maika. ¹⁵Noḡone taumi koyawai nuavere kauana. Be inam wainuaverenama yodi deḡo ya naḡo? Taugu è katai kauena inam raḡandie deḡoda ko ḡoena, taumi agunai tokare matemima koya kaiporaḡa be matague sibo koya biridina. ¹⁶Be yodi nemanama? Vari riuriukauinama yã riuriuemina, aubainama taugu yodi ami ḡavia, bo?

¹⁷Be tauwai katakatai kaikaiyovudima inam ta rarau rubu guratana da ta soru nawemina taudi ḡarodie. Be taudi nam tokare taumi ta sagumi, ibewa! Taudi aba ta ḡoḡoena inam ta dariḡeda be taudi muridiḡa ko naḡo be adi ḡoanama ko voiedina. ¹⁸Deḡoda banaga ḡaromie vere ta

^a 4.3 Deḡoda banaga tarawatu tãwai muriwatanedina, dobu kaudima ḡarodie tãwai taunoyana.

voivoiena inam naumeki, avedi da taugu nam dabudine, taudi yaḡoro vere sibo na didimanae a voiena ḡaromie. Be nam gewagewa aubainama sibo a gwayemi. ¹⁹O kapore yau sedama, taugu yau nuaboyama ḡaromie ya moraba kauana nema waivi ewai natunana muyanama maika. Uma nuaboyanama e kenakenana, be raḡanine Keriso mayanama nopomie ei rewapana ya kitana, yodibe yau nuaboyama e kovina. ²⁰Taugu è ḡoe guratena da yodi sibo taumi ḡaromie mate, be bonaguma bigayaḡane sibo è riuemina. Be taugu yodi è nuababaḡana be nam e kataiena aba sibo ḡaromie è voie.

Heiga be Sera

²¹Taumi aitaḡa tarawatu kowai muriwatanena, taugu yodi aba ya riuemina. Taumi tarawatu aba e riuriuena ko katakataie, bo ibewa?

²²Girugiruminama porane e riuriuna da Eibraham natunatunama tautauḡomidima rabui. Gomana tenaḡa Heiga ya tikana, tauna panipani waivinama. Be gomana ḡesaunama Sera ya tikana, tauna Eibraham na visara ḡomama. ²³Gomana panipani waivinama ya tikitikana, tauna ya tubuḡa ḡomana maika banaga tawai tika ḡomana nama. Be Eibraham na visara ḡomama ya tikitikana, tauna Mamaitua na saugama ruvane ya tubuḡana.

²⁴⁻²⁵Inam gututunama inam Mamaitua na kedama rabui, banaga anisagudima ewai nasiena. Keda tenaḡa inam na tarawatuma oya Sainai debane ya utedina da sibo ai muriwatanena. Be oya Sainai inam Arabia dobunama nopone, be tauna vutuna Heiga ewai gabu raupunana. Heiga tauna panipani waivinama isane. Be Heiga Jerusalem ewai gabu raupunana, baninama Jerusalem inam tarawatu meagainama. Vutuna aubainama Jius banegidima matabudi taudi panipanie ta miamiana. ²⁶Be keda wairabuinama inam Jerusalem ḡesaunama marae. Inam dobudine tarawatu nam ima kenakenana. Vutuna aubainama inam Jerusalemnama, vutuna tauda tinadama. ²⁷Baninama girugiruminama porane ya riuna umanama:

“Tam waivi waikakaipokimma, nam seda ku tikedina,
kwai nuaverena!

Kwa taukaina,

avedi da tam nam airaḡan wainatuna tunimuyanama ku damina,
baninama tam waivi gosegose poremma, tam tokare am sedama toitoi,
nam maika waivi ḡesaunama ma tauḡomina.”

²⁸Vutuna aubainama yau bana, taumi Arue koya tubuḡana Mamaitua na saugama aubainama, Aisik maika. ²⁹Eibraham na raḡanie gomana tubutubuḡa ḡominama, tauna tasinama Mamaitua na saugama ruvane Arue tubutubuḡinama, ya raukivi gewegewena. Be yodi raḡandie inam kauinama teneḡinama.

³⁰Be inam kauinama debane girugiruminama porane nema ya riu bako? Ya riuna umanama: “Panipani waivinama natunama mate kwa tavu poredi! Baninama taugu natuguma na buderima nam airaḡan tauna natunama mate tai buderie.” ³¹Vutuna aubainama yau bana, yodi koya kita da tauda nam panipani waivinama natunatuna, ibewa da tauda Eibraham na visara ḡomama natunatunama, baninama tauna nam panipani waivina.

Keriso ya kuvesidana

5 ¹Keriso tarawatu na rewapanae be ya kuvesidana! Vutuna aubainama taumi yodi ḡavoe nama ko miana, be nam tarawatu koi muriwatana munaḡe. Bo nam tarawatu ko pani munaḡemi. ²Yà riuriu kauemina, deḡoda tarawatu koi muriwatana munaḡe be kopitom ko voiena, tokare Keriso nam e sagumi. ³Yà riuriu munaḡemina, deḡoda taumi kopitom ko voiena, naumeki da tarawatu matabudi ko voia rovodina. ⁴Taumi aitaḡa ko rarau rubu da tarawatu kabe didimana ko banavi. Inam kauine taumi Kerisoe ko daridariḡa munaḡemi be Mamaitua na raukiviverema ko dobidobi porena.

⁵Be tauda dà waisumaḡe tàwai rabana da Mamaitua Arue e kawa didimanidana. Nama dà noḡotama e riuriuedana. ⁶Deḡoda tauda Keriso tàwai sumaḡena, avedi da tauda kopitom tè paḡo bo ibewa, inam nam aiyaba. Be dà waisumaḡe dà banagama sibo nuadama a paḡona, inam vutuna yaba dosinama.

⁷Maḡone taumi koya naḡonaḡo kauana. Be aitu yodi ya kawa barebaremi, be keda verenama koya gose pore? ⁸Inam nam Mamaitua i kawa barebaremina ibewa, Mamaitua taumi ya vinemina da keda verene sibo koya naḡona. ⁹Yaba kerebunama isanama yist parawa nopone ta boru be e sasasanana. Inam kauinama teneḡinama nama banaga kaikaiyovunama poumie e midisuḡu be taumi matabumi ewai kedadoka waḡewemina. ¹⁰Be taugu yà noḡonoḡotina da Mamaitua taumi e sagumi da taugu yau waisumaḡama maika nama taumi koi sumaḡana. Be banaga aitu da e kawakawa barebaremina, tauna tokare Mamaitua e kovoḡina, avedi da tauna nema maika kitanama.

¹¹Yau bana, taugu waisumaḡa Yesu Kerisoe vutuna yà rarau guguyena, be nam kopitom. Vutuna aubainama Jius banegidima ta raraukivi gewegeweguna. Baninama taudi korosi varinama vaienama ta tuatuaḡai kauena. ¹²Taugu yà noḡonoḡotina da inam banegidima taudime sibo a kaivai munaḡedina.

¹³Yau bana, Bada Yesu gewagewae be ya kuvesimina. Be nam ko noḡoti da tauna ya kuvesimina aubainama yodi gewagewa ḡesaudima ko voiedi, avedi! Taumi sibo wainuapaḡoe koyai sagu vivirana. ¹⁴Tarawatu matabudi riuvavasaga tenaḡa ḡarone ya rawateḡeidina, inam umanama: “Turamma

nuanuamma e paḡona maika nema tam kwa ḡoeḡoe munaḡemina nama.”
¹⁵Nam koi kawa suramudu be koi kawa ḡasiḡasi daḡadaḡasi maika! Ko kita kawa deḡoda taumiḡa ami yawasanae koma kawa gewagewa munaḡemi.

Arua Babau ami yawasanae ei dokemina

¹⁶Vutuna aubainama taugu ya riuriuemina da Arua Babau ami yawasanae sibo yai dokemina. Deḡoda taumi nama ko voiana, naumeki da taumi tokare nam tubuḡa na ḡoane ko naḡo. ¹⁷Baninama tubuḡa na ḡoanama inam nam Arua na ḡoanama maika. Be Arua na ḡoanama inam nam tubuḡa na ḡoanama maika, baninama Arua be tubuḡa taudi tawai ḡinanana aubainama. Be Arua nam imawai dokemina, vutuna aubainama, yaba ami kaba tuaḡaiedima, taumi yodi ko voivoiedina. ¹⁸Be deḡoda Arua sibo i dokemina, naumeki da tarawatu nam yai bademi.

¹⁹Dà yawasanama poranama na gewagewama matabuda tè kataiena, taudi inam: badara, kawa miremiredima, ḡera, ²⁰kokoitau raudunedima, ḡasi, yabune bo barau, waisuramudu, unura, medi, kanitoku, waikawa ḡasiḡasi, waikawa dariḡa munaḡa, ²¹waikwina, tegobua, soi genogeno, be yaba ḡesaudima nama kitedima ya toi rereḡena. Taugu boni è riuwai nonoḡimina, deḡoda uma yawasanidima ko voidina, taumi tokare nam Mamaitua na buderima ko paḡo.

²²Be Arua na votavotama inam: wainuapaḡo, wainuavere, suba, nam medi makai, raukivivere, vere, waipatutu, ²³voyaḡota be wainuabagibagi. Tarawatu uma yabedima nam imawai ḡakedina. ²⁴Be aitaḡa da Yesu Keriso ḡaroḡaronama, taudi adi yawasanama poredima be tubuḡidima na ḡoanama gewegewedima matabudi korosie a tuparatudina. ²⁵Yodi tauda Arua na rewapanae tà miamiana, aubainama tauda Arua na ḡoane nama sibo tè naḡona. ²⁶Be nam sibo tè rauguyaguyau bo dà banagama dà banagama tè tainuamedimedidi, bo tè unuredi.

Waikai sagu vivira

6 ¹Yau bana, deḡoda aitau nopomie gewagewa e voiena, naumeki da taumi aitaḡa Arue ko midimidina, inam baneginama nuatauḡa sibo koya kai saguna, be gewagewae koya kawa didimanina. Be ko kita kawa da nam taumi mate ko beku. ²Ami banagama ami banagama mate ami nuaboya raḡanine koi kawa kaisagu vivirana. Inam kauine taumi Keriso na tarawatuma ko vovo teyetyena. ³Deḡoda aitau taunaḡa e kawakawa saḡe yababena, inam baneginama tauname e kaikaiyovu munaḡena.

⁴Banaga tenatenaḡaḡa taunaḡa na yawasanama e kaivira munaḡena. Nam turamma na yawasanama tam am yawasanama mate kwawai ruvaruva. Be deḡoda am yawasanama Mamaitua matane e verena, vutuna kwai nuavereena. ⁵Banaga tenatenaḡaḡa tamḡa sibo am yawasanama kuya kita watanina.

⁶Be aitu da Bada na giuma e rarau guguyena, tauna aba na ḡoanama, naumeki da taumi ko kaisaguna.

Dà yawasanae pesi verenama sibo tè kumana

⁷Abaḡa è giruma be è riuriuemina, vutudi ko noḡota kauedina, baninama tauda nam Mamaitua tòi kaikaiyovue be teneteneḡina, ibewa. Deḡoda tauda aba pesinama dà yawasanae tè kumakumana, vutuna tokare votanama tà banavina. ⁸Aitu da tubuḡa na ḡoane gewagewa pesinama e kumakumana, tauna tokare gewagewa dosinama e banavina. Be aitu da Arua na ḡoane vere pesinama e kumakumana, Arua tokare yawasana kenakena nonoḡinama tauna e utena. ⁹Raḡan patapatanama vere sibo tè kaiwatanina, be nam tunidama ya tuaḡai, baninama raḡan e veraverauna tauda tokare vere tà banavina, deḡoda tà kaiguratena. ¹⁰Vutuna aubainama deḡoda aba raḡandima veredima sibo tè banabanavidina, naumeki da tauda vere banaga ḡarodie sibo tè voivoiedina. Be vere dosinama dà banagama Mamaitua na damma ḡarodie sibo tè voidina.

Pol na giuma damonama be na waikaiwama

¹¹Yodi ko kita, yau girumama dosidie ami letama yà girugirumina nimague.

¹²Koya vaie! Inam tauwai katakatai kaikaiyovudima ta riuriu raukosogaigaina da taumi sibo kopitom koya paḡona. Taudi nama ta voivoiana, baninama taudi ta ḡoḡoena da banaga kabe taudi isedima ta kawa saḡedi. Taudi ta naira be umanama tawai noḡotana, “Nam i verena da Jius banegidima ta riuna da tauda kabe Keriso na korosima tēwai sumaḡe. Inam kauine tauda tokare ta raukivi gewegewedana.” ¹³Be inam banegidima avedi da taudi kopitom a paḡona, be taudi nam tarawatu timawai muriwatanena. Be yaḡoro taudi ta ḡoḡoena da taumi sibo kopitom koya paḡona, taudi inam kabe adi waibadae ta seḡara munaḡedi, aubainama nama ta riuriuna.

¹⁴Be taugu nam rauguyaguyau munaḡeguma ama ḡoḡoena. Ibewa, be dà Badama Yesu Keriso korosie ya guri, be yau gewagewama ya noḡota poredina, vutunaḡa yà rarau guyaguyauena. Yesu na gurie dobu yawasanidima nopogue mate a gurina, vutuna aubainama taugu inam yawasanidima nam ama ḡoḡoedina. Be Yesu na gurie, inam maika kabe taugu mate è guriguri, vutuna aubainama taugu yodi dobu yawasanidima nam teneteneḡina da yài muriwatanedi. ¹⁵Deḡoda kopitom tè paḡo bo ibewa, inam nam aiyaba. Tauda yodi Kerisoe tè tubuḡa vitarana, inam vutuna yaba dosinama. ¹⁶Taumi aitaḡa uma giunama kowai aninena, taumi inam riukaua Jius banegimima, Mamaitua na damma. Be taugu aubaimima yà moimoiragina da Mamaitua suba e utemi be mate na raunuatoima ḡaromie e kena.

¹⁷Be yodi yau bana, nam aitau piripiri kwa utegu bo kwa kawa nuaboya munaḡegu. Baninama taugu pire toitoi tunigue ta kenakenana. Inam piredima tawai maḡatarana da taugu riukaua Bada Yesu na taunoyama.

¹⁸Yau bana, dà Badama Yesu Keriso na raukiviverema ḡaromie e kenana. Inam riukaua.